

Laudatio Huub Mous Van Helsdingenprijs

Geachte aanwezigen, beste mensen, beste Huub,

Het is een eer en genoegen om deze Laudatio te mogen uitspreken ter gelegenheid van het toekennen van de Van Helsdingenprijs aan het werk van Huub Mous met als titel *De Waan van het Schrijven. Harry Mulisch en de creatieve psychose*. Als lid van de Stichting Psychiatrie & Filosofie en van de beoordelingsjury zal ik hier de stem van de jury vertolken, en wil ik in die hoedanigheid een aantal van onze bevindingen en ervaringen bij het lezen van dit werk meegeven.

Net zoals het onderwerp waar dit werk een licht op tracht te werpen—namelijk de psychose—laat de *Waan van het Schrijven* zich niet eenvoudig categoriseren—en het moet gezegd, dit tot wanhoop van enkele juryleden. Het werk laat zich enerzijds lezen als een eerder persoonlijke zoektocht naar wat de auteur tijdens zijn eigen psychose heeft beleefd, waarbij Mulisch, schrijven en tijdelijkheid terugkerende thema's zijn. Het laat zich tegelijkertijd evengoed lezen als een doorwrochte psychologische analyse van het werk van Harry Mulisch, waarbij onder meer de prikkelende hypothese wordt geopperd dat het ganse oeuvre van Mulisch de grote Nederlandse schrijver in staat heeft gesteld om zijn eenmalige jeugdige psychose tot schrift neer te dwingen, en zodoende herval te voorkomen. Het werk gaat ook over de praktijk en het wezen van schrijven zelf, over creatieve transformatie en over transformatie door schrijvende creatie. Of misschien zijn het autobiografische thema, Mulisch, schrijven en psychose slechts voorbeelden, zijsporen en thematische expressies van waar het de auteur echt om te doen is, namelijk het wezen van tijd—tijd als structurerend element van ervaring en bewustzijn, als voorwaarde van de biografie, het schrijven en de psychose ... en of deze dan het leven van Huub Mous of Harry Mulisch betreffen doet er niet zoveel toe.

Deze laatste interpretatie—dat het de auteur om Tijd te doen is—kan de af en toe desoriënterende leeservaring verklaren. Deze ervaring laat zich dan niet begrijpen als een bijkomstig ongemak, maar als een getuige van de moeilijke en ambitieuze opdracht die Mous zichzelf gesteld heeft: hoe immers de psychotische beleving van tijdloosheid vatten in de temporele voortgang van het geschreven woord? Hoe het verlies van structuur beschrijven

binnen de structuur van de taal? Hoe, inderdaad, het wezen van tijd capteren zonder deze vast doen te lopen of zonder te verwijlen in mystieke fascinatie en impotente woordenloosheid? De vele verwijzingen naar de Möbiusring en het droste-effect verraden de afgrondelijkheid van het opzet. Net voor de lezer het noorden kwijt dreigt te raken keert de auteur veilig terug naar Mulisch. Deze fungeert dus misschien minder als het echte onderwerp van het boek, dan als een veilige haven die de lezer gegrond houdt in de mensentijd.

Wat er ook van zij, het werk blijft zowel naar vorm als inhoud wat ongrijpbaar, zij het dan op meesterlijke wijze. Het werk is doorwrocht, erudiet en speels tegelijk. Huub Mous heeft een scherpe pen, waarin zich minstens een even scherpe en belezen geest openbaart. De lezer glijdt als vanzelf mee doorheen de wirwar van biografische elementen, mooie analyses van Mulisch' werk, reflecties op de tijdsgeest, en de duizelingwekkend afgrond die in het opzet vervat zit, om op gepaste momenten, bij wijze van luchtige zijweg, halt te houden bij de vraag of machines gek kunnen worden. Mous verheldert en verduistert, geeft richting en verdwaalt, maar imponeert bovenal door een ontwikkelde stijl en intellectuele diepgang. Samengevat: een meer dan verdienstelijke poging om het onbegrijpelijke en woordeloze van woorden te voorzien.

Om al deze redenen heeft de Jury besloten om De Waan van het Schrijven de gedeelde eerste prijs toe te kennen. Namens de Stichting en de Jury wil ik Huub Mous nogmaals van harte feliciteren met zijn uitmuntend werk, en kijk ik met plezier uit naar de bespreking van de auteur.

Proficiat.